

Nya försäkringsrörelselagen

Juridikseminariet

Svenska Försäkringsföreningen

19 oktober 2011

Per Johan Eckerberg

1. Felen på gamla FRL
2. Försäkringsföretagsutredningens kontroversiella förslag
3. Övergripande nyheter i nya FRL
4. Övergripande problem med nya FRL
5. Associationsrättsliga nyheter
6. Många ändringar står för dörren

3. Övergripande nyheter i nya FRL

VINGE

Sammanfattning:

- Ny associationsrätt
- Nya associationsformer
- Ny struktur
- Harmonisering mellan bank och försäkring
- Nya begrepp
- Förstärkning av Finansinspektionens normgivningskompetens

3. Övergripande nyheter i nya FRL

En ny associationsrätt med tre olika tekniker

1) Undantagsteknik

- **Aktiebolagsrätt för försäkringsaktiebola**
 - ” För försäkringsaktiebola gäller föreskrifterna för aktiebola i allmänhet, om inte något annat följer av denna lag eller är särskilt föreskrivet”

2) Hänvisningsteknik

- **FRL - med hänvisningar till FL - för ömsesidiga försäkringsbola**

3) Begränsad undantagsteknik

- **FL för försäkringsföreningar**
 - ”Bestämmelserna i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar gäller för försäkringsföreningar om inte annat följer av denna lag”

- 4) **Genomgående:** Associationsrättsliga särregler endast om det finns särskilda skäl

3. Övergripande nyheter i nya FRL

VINGE

Nya associationsformer

- Understödsföreningar måste bli försäkringsföreningar eller gå i likvidation
- Försäkringsaktiebolag blir ”vanliga” aktiebolag med tillstånd att driva försäkringsrörelse

3. Övergripande nyheter i nya FRL

VINGE

Ny struktur

- Rörelser regler och associationsrättsliga regler separeras
 - Exempel: 17 grundläggande rörelser regler i 4 kap FRL motsvarar bestämmelser från sju olika kapitel i GFRL

3. Övergripande nyheter i nya FRL

VINGE

Harmonisering mellan bank och försäkring

- En harmonisering mellan FRL och BFL

3. Övergripande nyheter i nya FRL

VINGE

Några nya begrepp

Exempel:

- Försäkringsföretag (försäkringsbolag)
- Tillstånd (koncession)
- Fullmäktige (delegerade)
- Försäkringsförening (understödsförening)

3. Övergripande nyheter i nya FRL

VINGE

Finansinspektionens normgivningskompetens förstärks

Finansinspektionen får rätt att utfärda föreskrifter om bl.a.

- de krav som ska gälla för **deltagande i ledningen** av ett försäkringsföretag
(2 kap. 19 § 1)
- vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla **stabilitetsprincipen**
(4 kap. 18 § 1)
- vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla kravet på **god försäkringsstandard**
(4 kap. 18 § 3)

4. Övergripande problem med nya FRL

Lagen är ett rörligt mål

Praktikerns verklighet: vad kommer att gälla och hur länge?

- Solvens II-anpassningen?
- Ny lag om tjänstepensionsföretag?
- Hybridbolagen - konsolideringsfonden?
- Nya ombildningsregler?
- Nya externa finansieringsformer för ömsesidiga försäkringsbolag?

Det enda som är säkert:

- **Allt ska ändras, igen!**

4. Övergripande problem med nya FRL

Antalet associationsrättsliga undantagsregler är överväldigande

Praktikerns verklighet: Undantagen

- 40 (23) undantag från FL för försäkringsföreningar
- 51 (42) undantag från ABL för försäkringsaktiebolag
- 91 (58) undantag från FL för ömsesidiga försäkringsbolag
- Ytterligare 20 undantag i övergångsreglerna

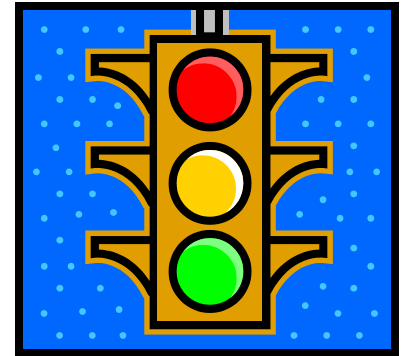
4. Övergripande problem med nya FRL *Översikten är fortfarande bristande*

Praktikerns verklighet: Översikten

- Flera lagar ska nu tillämpas parallellt
- Den praktiskt verksamme juristen måste alltid konsultera minst tre lagtexter samtidigt, antingen
 - ABL+FRL+Övergångsreglerna eller
 - FL+FRL+Övergångsreglerna)
- Härtill kommer förstås Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd

och inom kort

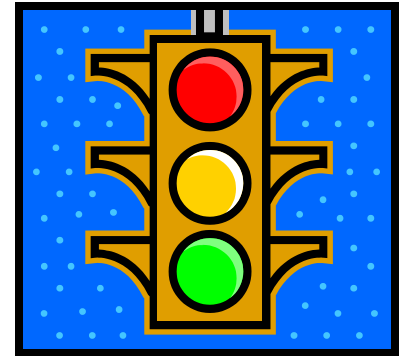
- EU-förordningen

4. Övergripande problem med nya FRL *Översikten är fortfarande bristande*

Praktikerns verklighet: Reglernas indelning

- Det är fortfarande svårt att begripa var man ska leta efter vissa regler

Frågesport:

Var hittar vi:

- **Skälighetsprincipen?**

För försäkringar som har tecknats i ett försäkringsaktiebolag eller ett ömsesidigt försäkringsbolag före den 1 januari 2000 gäller skälighetsprincipen, om inte annat avtalas.

Detsamma gäller om en sådan försäkring har förnyats efter utgången av år 1999

- 1 De inledande bestämmelserna (1 kap.)
- X De grundläggande rörelsereglerna (4 kap.)
- 2 Övergångsbestämmelserna

Frågesport:

Var hittar vi:

- **Kontributionsprincipen?**

Ett försäkringsföretag ska gottskriva återbäring till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade med en fördelning som utgår från försäkringens bidrag till överskottet, om inte annat följer av bestämmelser i försäkringsavtalet eller i bolagsordningen

1 De inledande bestämmelserna (1 kap.)

X De grundläggande rörelsereglerna (4 kap.)

2 De associationsrättsliga bestämmelserna (11-13 kap.)

Frågesport:

Var tycker Solvens II-utredningen att vi ska hitta:

- **Det nya kapitalbaskravet?**

”Ett försäkringsföretag ska ha en kapitalbas som minst uppgår till solvenskapitalkravet enligt 8 kap. 8 § eller ett högre belopp som beslutats enligt 19 kap. 24 §. Kapitalbasen får inte understiga minimikapitalkravet enligt 8 kap. 25 – 26 §§. Till den del kapitalbasen motsvarar minimikapitalkravet ska kapitalbasen vara sammansatt och beräknad enligt 7 kap. 19 § alternativt 7 kap. 20 – 21 §§. Till den del kapitalbasen motsvarar solvenskapitalkravet eller det högre belopp som beslutats enligt 19 kap. 24 § ska kapitalbasen vara sammansatt och beräknad enligt 18 § alt 18 – 19 §§”

- 1 De grundläggande rörelsereglerna (4 kap.)
- X Kapitalbasreglerna (7 kap.)
- 2 Solvenskapitalkraven (8 kap.)

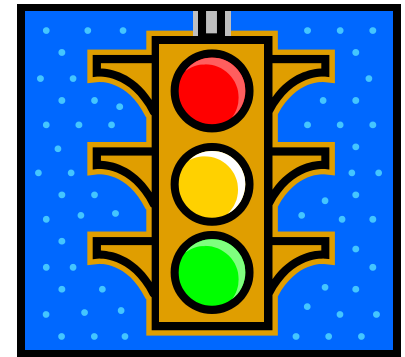

4. Övergripande problem med nya FRL

Rörelserättens motiv är utspridda som ett lapptäcke

Praktikerns verklighet: Motiven

- Motiven har aldrig sammanfattats, utan är utspridda i småbitar i ett stort antal större lagrevisioner:
 1. 1982 års lag
 2. 1985 års koncessionsbestämmelser
 3. 1993 års EES-anpassning
 4. Genomförande av tredje generationens direktiv 1995
 5. 1999 års modernisering
 6. Genomförande av Försäkringsgruppsdirektivet 2001
 7. Förstärkt försäkringstagarinflytande 2004
 8. Genomförande av Tjänstepensionsdirektivet 2006
 9. Flytträttsreformen 2006
 10. Genomförande av Återförsäkringsdirektivet 2008
 11. Genomförande av direktivet om Gränsöverskridande fusioner 2009

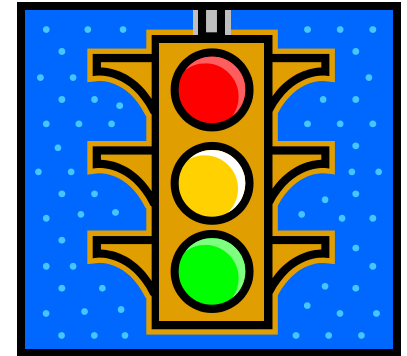

4. Övergripande problem med nya FRL

Rörelserättens motiv är utspridda som ett lapptäcke

Praktikerns verklighet: Motiven

- Vissa motiv avser annan lagstiftning
 12. Motiven till jävsavtalsreglerna finns i förarbetena till BFL
- Omfattande ändringar från ytterligare två utredningar ska pressas in före 2013
 13. Solvens II-utredningen
 14. Livförsäkringsutredningen

4. Övergripande problem med nya FRL

Det försäkringsrättsliga fikonspråket når nya höjder

Praktikerns verklighet: Fikonspråket

- Till skillnad mot BFL finns inte legaldefinitioner ens av de mest grundläggande begreppen
 - Försäkringsrörelse?
 - Försäkringsaktiebolag?
 - Ömsesidigt försäkringsbolag?
- I stället definierades begrepp som redan är definierade i annan lag (fast inte riktigt på samma sätt)
 - Försäkringstagare
 - Försäkrad
- Vissa gamla begrepp fick nytt innehåll (kanske)
 - Försäkringsfrämmande verksamhet
- Solvens II får begreppsapparaten att explodera

4. Övergripande problem med nya FRL *"Någon ändring i sak är inte avsedd"*

Praktikerns verklighet: Stämmer det?

- Beskaffenhet = art? (Stabilitetsprincipen 4 kap. 1 §)
- Försäkring = liv- och skadeförsäkring? (Genomlysningensprincipen 4 kap. 2 §)
- Rörelse = verksamhet? (God försäkringsstandard 4 kap. 3 §)
- Lån = penninglån? (Upplåningsbegränsningen 4 kap. 5 §)

4. Övergripande problem med nya FRL "Någon ändring i sak är inte avsedd"

Praktikerns verklighet: Varför?

Försäkrad

FAL

- "Försäkrad: vid skadeförsäkring den vars intresse är försäkrat mot skadan och vid personförsäkring den på vars liv eller hälsa en försäkring gäller" (1 kap. 4 §)

Nya FRL

- " Med försäkrad avses den vars intresse är försäkrat mot en skada eller den vars liv eller hälsa en försäkring gäller för" (1 kap. 11 §)
- "Begreppen har samma betydelse i denna lag som i försäkringsavtalslagen" enligt propositionen (s. 431).

4. Övergripande problem med nya FRL

Redaktionella ändringar för att tydliggöra utvecklingen

Exempel:

Praktikerns verklighet: Tydliggöra eller konservera?

Försäkringsfrämmande verksamhet

Gamla FRL

- ”Ett försäkringsbolag får inte driva annan rörelse än försäkringsrörelse, **om det inte finns särskilda skäl för det**”
(1 kap. 3 § 1 st)

Nya FRL

- ”Ett försäkringsföretag får inte driva annan rörelse än försäkringsrörelse **och därmed sammanhängande verksamhet**” (4 kap. 4 §)
- Enligt propositionen är detta endast ”redaktionella ändringar” som avser att ”tydliggöra” den utveckling som skett i praxis.

4. Övergripande problem med nya FRL

VINGE

Praktikerns verklighet:

VI ÖVERVAKAR FINANSMARKNADEN

4. Övergripande problem med nya FRL *FI:s praxis styr rättsutvecklingen*

Praktikerns verklighet: Rättsbildningen

- Rättsbildningen stannar hos FI:
 - Få överklagar (t.ex SEB Trygg Liv)
 - Betydelsefulla besvärsmål återkallas (t.ex Carnegie Bank och HQ Bank)
 - De som berörs av FI:s beslut har inte en självklar talerätt (t.ex Pernilla Ström och HQ AB)
 - Flertalet sanktioner avser i grunden de ”allmänna råden” (stabilitetsprincipen och standardprincipen), där FI har saknat föreskriftsrätt
- FI:s praxis är svårtillgänglig
 - Inom flera områden är FI:s beslut varken publicerade eller refererade
 - FI:s webbsida saknar separata sökfunktioner för beslut
- Lämpligheten av att FI lagstiftar, utreder, anklagar och dömer ifrågasätts. Samtidigt:
 - får FI höjda sanktionsavgifter (500 miljoner kronor?)?
 - förbereds skapandet av ny svensk supermyndighet (Riksbanken och FI fusionerar?)?
 - blir mer av tillsynen EU-centraliserad (Siennaprotokollet, tillsynskollegier och EIOPA)?

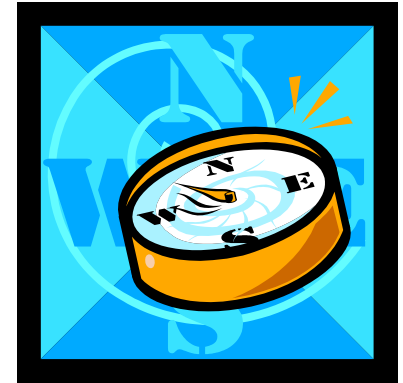
Sammanfattning

- Ny associationsrättslig teknik
- Nya associationsform för försäkringsaktiebolag
- Kapitalandelslån och förlagsinsatser
- Fusion och delning
- Det allmänna låneförbudet och jävsavtalsreglerna
- Den nya koncerndefinitionen och förvärvslåneförbudet
- Skadeståndsansvaret begränsas

6. Många ändringar står för dörren

- Solvens II-anpassningen
- Livförsäkringsutredningen (flytträtt, överskottshantering och ombildning)
- Generell försäkringssekretess
- Försäkringsgaranti
- Implementering av ny lag om ekonomiska föreningar

VINGE

Ny associationsrättslig teknik

”Undantagsteknik” för försäkringsaktiebolag och försäkringsföreningar

- FRL ska endast tillämpas före ABL och FL när det särskilt anges i FRL (11 kap. 1 § och 13 kap. 2 §)

men

”Hänvisningsteknik” för ömsesidiga försäkringsbolag

- FL ska endast tillämpas om FRL särskilt anger det

ABL ska tillämpas före FRL

- För försäkringsaktiebolag gäller ”**föreskrifterna för aktiebolag i allmänhet**” om inte annat följer av FRL (11 kap. 1 §)

Detta innebär bl.a. att

- **ABL** är direkt tillämplig - FRL innehåller endast särregler (11 kap. 1 §)
(GFRL: endast regler i GFRL)
- **Redan bildade AB** kan få tillstånd (2 kap. 17 §)
(GFRL: tillstånd endast vid nybildning)

FRL ska tillämpas före FL

- För ömsesidiga försäkringsbolag gäller FL endast om FRL uttryckligen hänvisar dit

Detta innebär bl.a. att

- 12 kap. FRL innehåller många **hänvisningar till FL** (GFRL: endast regler i GFRL)
- Ömsesidiga försäkringsbolag fortsätter att vara **särskilda associationsformer**
- Hänvisningstekniken kan i framtiden ersättas av en undantagsteknik när FL har moderniserats

Försäkringsaktiebolag är inte längre en särskild associationsform

- Försäkringsaktiebolag är vanliga aktiebolag med tillstånd att driva försäkringsrörelse (legaldefinition saknas)

Detta innebär bl.a. att

- **Tillstånd** kan återlämnas, varefter annan tillståndspliktig finansiell verksamhet kan bedrivas (11 kap. 45 §)
(GFRL: likvidationsplikt vid återkallelse)
- **Överlåtelse av hela försäkringsbeståndet** medför inte längre likvidationsplikt (11 kap. 45 §)

Kapitalandelslån

- Kapitalandelslån är tillåtna för
 - vinstutdelande försäkringsaktiebolag (11 kap. 14 §)
 - ömsesidiga försäkringsbolag
 - försäkringsföreningar

Förlagsinsatser

- Ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar, får ta emot förlagsinsatser

Kapitalandelslån kan utformas (se prop. s. 254) som

- ett lån med samma rätt till återbetalning som andra lån = en **skuld**
- ett lån med rätt till återbetalning efter alla andra = en skuld med viss möjlighet att ingå i **kapitalbasen**
- ett tillskott utan rätt till återbetalning = **eget kapital**
- Om ett kapitalandelslån inte utgör eget kapital gäller **upplåningsbegränsningen** (4 kap. 5 §)

Fusion

Innebörden av fusion förtydligas för försäkringsaktiebolagen

- **Fusion** är ett fullgott alternativ till beståndsöverlåtelse (klargörande i propositionen s. 265)

Fusion

Genom nya FRL får **ömsesidiga försäkringsbolag** (och försäkringsföreningar) delta i fusion (12 kap.80-86 §§ och 13 kap. 31-37 §§):

- Försäkringsbolaget får vara **överlåtande bolag** om övertagande bolag är
 - ett annat ömsesidigt försäkringsbolag (eller motsvarande juridiska person med hemvist inom EES)
- Försäkringsbolaget får vara **mottagande bolag** om det överlåtande bolaget är antingen
 - ett annat ömsesidigt försäkringsbolag (eller motsvarande juridiska person med hemvist inom EES) eller
 - en ekonomisk förening (eller motsvarande juridiska person med hemvist inom EES)

Delning får ske av försäkringsaktiebolag

Delning kan ske på två olika sätt (24 kap. 5 § ABL) :

- **Fission** (det överlåtande bolaget upplöses), som är ett fullgott alternativ till beståndsöverlåtelse
- **Avknoppning** (det överlåtande bolaget upplöses inte), som inte är likvärdigt med beståndsöverlåtelse

Det allmänna låneförbudet har

- avskaffats för de ömsesidiga försäkringsbolagen och
- vänts upp och ner för försäkringsaktiebolagen:

GFRL: Det allmänna låneförbudet omfattade

- styrelseledamöter, VD och aktuarien (och deras närstående)
- men inte aktieägare (eller deras närstående)

FRL: Det allmänna låneförbudet omfattar

- aktieägare (och deras närstående) (21 kap. 1 § ABL)
- men inte styrelseledamöter, VD och aktuarien (eller deras närstående) (11 kap. 30 § FRL)

I stället för det allmänna låneförbudet gäller jävsavtalsregler

- Det allmänna låneförbudet för styrelseledamöter, VD och aktuarien (och deras närstående) har ersatts med **jävsavtalsregler** (4 kap. 9-10 §§)

Det innebär att

- **Avtal om tjänster** ska ingås på villkor som "normalt tillämpas"
- **Andra avtal** ska ingås på villkor som är "affärsmässigt betingade"
- **Jävskretsen** - omfattar även aktuarie och anställd med "ledande ställning" samt deras anhöriga
- **Alla avtal med jävskretsen** ska förtecknas och behandlas av styrelsen

Den "inskränkta" koncerndefinitionen för försäkringsaktiebolag utvidgas

GFRL: Endast ett "*försäkringsbolag*" kunde vara moderbolag i en koncern

FRL: Endast ett "*aktiebolag*" kan vara moderbolag i en koncern

Detta påverkar bl.a. innebörden av

- **förvärvslåneförbudet** (21 kap. 5 § ABL) och
- reglerna om dotterbolags **förvärv av aktier i moderbolag** (19 kap. 7 § ABL)

Förvärvslåneförbudet både begränsas och utvidgas

Förvärvslåneförbudet begränsas:

GFRL:

- Förbudet avsåg förvärv av aktier i **alla** bolag i koncernen

FRL:

- Förbudet avser endast förvärv av aktier i
 - **det utlånande försäkringsaktiebolaget** och
 - **överordnade** bolag i koncernen (21 kap. 5 § ABL)

Förvärvslåneförbudet både begränsas och utvidgas

Förvärvslåneförbudet utökas:

GFRL:

- En koncern förelåg endast om moderbolaget var ett **försäkringsbolag**

FRL:

- En koncern föreligger om moderbolaget är ett **aktiebolag**
(1 kap. 11 § ABL)

Skadeståndsansvaret

- **ABL:s resp. FL:s skadeståndsregler** gäller även vid överträdelser av FRL (11 kap. 51 §, 12 kap. 87 § och 13 kap. 38 §)

Det innebär bl.a. att det särskilda skadeståndsansvaret i GFRL har begränsats genom att

- **försäkringstekniska riktlinjer och placeringsriktlinjer** inte längre särbehandlas och
- **aktuariens** särskilda skadeståndsansvar har avskaffats

VINGE